

1-14 Став странајасса пролетаријас, бтувтчдј!

Калжовнык

Лезды ВКП(б) Сыктывдинса Райком да Райсполком
27 (328) || Март 17-дд лун 1938 во. || донис 10 ур.

Парижскөй Коммуна

67 во саын, 1871-дд воа март 18-дд лунд парижса рабочдјас провозгласитисны Парижскөй Коммуна. Международнөй революционнөй движеніе исторіян тајд влі пролетариатлөн медвоца попытка бостны власт аслас кід.

Сбмын 72 лун кутисны властө парижскөй рабочдјас. Но і тајд жєныд канас Коммуна, кыз шулі В. І. Ленин, „уфитіс примітны кымын-кө мера, коді тырмындја характерізујтө сылыс истиннөй смыслө да мојассө“. (В. І. Ленин. Социеніе. Том XV. Стр. 159). Сіјд вєже постожаннөй армијас вооружовнөй народдө, торјддіс вічкобс государствос, буржуазіалыс квартијассө реквијутіс рабочдјаслы. Народлы влі сетөма право дон мынты тбг велддчыны школасын да университетјасын. Коммуна отменітис војса уж булочнөјјасын, лшітис поліјасө политическөй правојасө, лезіс декрет, код серті хожаевадн еновтөм предпріјатіејас сетісны рабочдј артелјаслы.

Эксплоататорскөй класјас агаісны Парижскөй Коммунаы асланыс существованіелы смертнөй угроза. Кыпдчөм рабочдјаслы паныд влі ыстөма нжыд выјас і Парижскөй Коммуна влі вөјтөма вірын. 30 сурс гбгөр мортөс влі вліма, 45 сурс гбгөр мортөс арестујтөма, унабс на пдвсыс бдрас казытөма, сурсјасө ыстөма катаргад да поселеніе вылө.

Кушдөм помкајасыс, кодјас вызовітисны Коммуналыс усдм? Основнөй помкаыс сіјд, мыј Коммуна ез імеіт једінөј, збылвылө революционнөй пролетарскөй партија.

Велікөј Октабрскөй социалістическөй революціја сіјдн і ваддіс мјан странабс победад, мыј рабочдј класс јурин сулаліс большевистскөй партија. Сбмын большевистскөй партијалдн правлілөй политика вбсна мјанлы удајтчіс грдмтны мјанлыс уна лыда врајасөс да

шөддны социалістическөй строітелствоыс победа.

Коммуналдн мөд дшыбканд влі сіјд, мыј противнікјаскөд пшшадатбг расправітчөм пыдді, сіјд на дінд петкөдліс небыдлун.

Ленин да Сталин бостісны тбдвылө парижскөй коммунарјасыс і тајд дшыбкасө. Ленин да Сталин пыр велддісны ужалыс јөзбөс врајас дінд лоны бдітелнөјдн. Кор 1927-дд воын Сталин јорткөд бесејутігөн дткымын иностраннөй рабочдј делегатјас јуалісны абу-ө кад бырөдны советскөй карательнөй органјас, Сталин јорт вочавітис:

„Разоружітны революціјасө, гарантіјатбг сы вылө, мыј революціјалдн врајасыс лоасны разоружітмабс,—абу-өмөј-нө тајд глупост, абу-өмөј-нө тајд преступленіе рабочдј классы паныд! Ог, јортјас, мі ог көсјөј повтарајтны парижскөй коммунарјасыс дшыбкјасөс. Парижскөй коммунарјас вліны вывті небыдөс версалецјас дінд, мыыс најбс тыр подулалөмдн вліліс ас кадб Маркс“. (І. Сталин Вопросы ленинизма. Изд. 9-је стр. 313).

Олөмыс петкөдліс, кушдөма прав влі Сталин јорт. Сбмын мјан славнөј наркомвнуфелецјас, көні јурнуөдб Јежов јорт, бдітелност вбсна мјанлы удајтчіс ерддны да грдмтны троцкістско-бухарінскөй мортвіејасөс, шпіонјасөс да предателјасөс. Најб көсјісны вузавны мјанлыс рбфінабс, најб вісны народлыс вернөј да рафејтана пібс С. М. Кировбс, најб осушществітисны В. В. Кујбышевбс, В. Р. Менжінскіјбс, А. М. Гор'кіјбс злөдејскөја влім; најб нөшта 1918-дд воын злілісны ордны Брестскөј мір, мөвпавлісны путкылтны Советскөй правітелство, арестујтны да віны В. І. Ленинбс, І. В. Сталинбс да Ја. М. Свердловбс.

Мі лоам пшшадатөмбс троцкістјас дінд, бухарінецјас дінд, народлөн став врајас дінд, кодјас лоісны фашистскөй разведкалдн хо-

лопјасдн, шпіонјасдн. Мінөшта јонмөдам мјан социалістическөй рбфіналыс вынјөрсө.

Коммуна пөгібнөтөмлөн дтік јона тбдчана помкадн влі і сіјд, мыј Коммуна ез куј јітчыны крестанствокөд.

Большевикјаслөн партија мурдөј да последователнөй політикадн обеспечітис рабочдј классыс да крестанствоыс топыд, жүгөдны вермытөм сојуз, грдмтис капіталістјасөс да помещікјасөс да лөсөдіс рабочдј да крестаналыс вынјөра социалістическөй государство.

Парижскөй Коммуналыс очереднөй годовшцінасө мі пасјам вывті сложнөй международнөй обстановканы. Фашистјас дзтисны-нын војна Испаніян, көні мјатежнікјас да італо-германскөј интервентјас мірвөј населеніе вылын вөдчыны кывлытөм насіліејас да зверствојас. Сас сурсјасдн мыжтөм вывбабајасөс да челадбс лыјлөны Кітајын звермөм японскөј захватчікјас. Но јонмөдны да содбны народнөј фронтлөн вынјас став капіталістическөй странајасын. Јонмө да содб му шар быд пелдсын Советскөј Сојуз друјаслөн армијасыс.

Парижскөй Коммуналдн лун—тајд ужалыс јөз боевөј международнөй солидарностлөн лун, антіфашистскөј лагерлыс став вынјасөс дтвтан лун. Таын ыжыд ролыс МОПР-лөн—революціјалдн борецјаслы отсасан международнөй обшчестволөн.

МОПР призовітөма фашизмлы паныда тышын јонмөдны став ужалыс јөзлыс солідарностиа делө, фашизмлөн жертвајаслы отсасан делө. Участвујтны МОПР ужын, отсавны фашизмлөн жертвајаслы, помытны мјан вокјас јылыс—капіталістическөй странајасса пролетарскөй революционерјас јылыс—быд советскөј гражданылөн почотнөј мог.

Ошкам Верховнөй судлыс приговорсө

Мі, Вылгортса начальнөј школаын 3-ј „А“ классын велддчынојас, тбдмасім анті-советскөј „право-троцкістскөј блок“ вылын процесдн да ССР Сојузса Верховнөј Суд Војеннөј Коллегіјалдн приговордн. Мі чолбмалам советскөй народлыс славнөј разведчікјасөс, Наркомвнуфелецјасөс, кодјас сталинскөй ученик Николај Івановіч Јежов вескөдлөм улын ердддісны гнуснөј проклатөј фашистскөј агентјасөс, мортвінојасөс

Советскөй народлыс подлөј врајасөс—Бухарінбс, Рыковбс, Јагодабс да мукөд бандітјасөс.

Тајд пєж гадјасыс вісны советскөй народлыс рафејтана пібс—С. М. Кировбс, В. В. Кујбышевбс, чекіст В. Р. Менжінскіјбс да велікөј роч писател А. М. Гор'кіјбс.

Подлөј мортвінојас вештісісны асланыс јурјасдн. Пєж гадјаслы абу места овны советскөј му вылын.

Верховнөј Суд Војеннөј Коллегіја могмөдіс став ужалыс јөзлыс корөмсө—вөчіс справедлівөј приговор, мөдсікас приговор ез вермы лоны.

Мі солөмсаң ошкам Војеннөј Коллегіјалыс приговорсө да көсјысам лоны бдітелнөјдн, виставлыны бат-мамјаслы приговор јылыс.

Горчаков, Віта Ватаманов, Вања Оплеснін, Т. Паршукова, І. Савелјева, Т. Нальмова да мукөд.

Март 18-дд лун—революціјаса борецјаслы отсасан Международнөй Організаціја (МОПР) лун.

Став ужалыс јөз, сүвтөј МОПР радјасө! Јонмөдөј фашизм жертвајаслы моральнөј да материалнөј поддөржка делө!

Март 14-дд лунд тыріс 55 во мірвөј пролетариатлөн геніалнөј вожд, научнөј коммунизмлөн основоположнік—Карл Маркс кулөм лунсаң.

Карл Маркс (1818—1883 в. в.)

Судлөн приговор—народлөн приговор

Райсберкассаныс ужалыс-јас лыддөмдн тбдмасісны ССР Сојузса Верховнөј Суд Војеннөј Коллегіја приговордн да ставнас онкөдны приговорсө.

„Тајд приговор став велікөј советскөй народлөн приговор,—гіжбны најб асланыс резолюціян. Советскөј Судлөн приговор ем чорыд өлдөдм ставлы, коді көсјө мунны паныд мјан вынјөра социалістическөй рбфіналы.

Нөшта вылө кыпөдам революционнөй бдітелност. Кутам отсавны революціјалдн вернөј стражлы—НКВД лы помөзыс весавны мјанлыс советскөј мунымбс став да быдсама пөлбс врајасыс“. Кірушев.

Советскөй народ чолөмалө Верховнөј Судлыс приговор

Мі, Молотов німа заводыс рабочдјјас инженерно-техническөй работнікјас да служащдјјас, дтсөгласөн заявляјтам, мыј Верховнөј Суд Војеннөј Коллегіјалдн приговор—мјан приговор, став советскөй народлөн приговор.

Фашистскөй најмітјаслөн чудовішнөј злодејаніе-јаслы паныд мінөшта вылөжык кыпөдам революционнөй бдітелност, партија да правітелство медвоца чукөстчөм серті луббөј міну-тад сүвтам мјан зорічала-на социалістическөй рбфіналөн свјашшеннөј граница-јас дорјөм вылө.

(Молотов німа заводыс рабочдјјаслөн, инженерно-техническөй работнікјаслөн да служащдјјаслөн мінг вывса резолюціяыс. Прісутствујтис 2 сурс гбгөр морт).

Пөрөдчыс-стахановецјасөс премірујтөм вылө сетөма 3 сурс шайт

Март 10-дд лун кежлө—вөрлезөмын стахановскөј төлыс помасіг кежлө Сыктывдін вөрпромхоз паста стахановскөј төлыс кежлө сетөм вөрлезан план тыртөма 83 прөцент пөрөдчөмын да кыскасөмын 99,7 прөцент вылө.

Медвоца местаын мунө Ыб вөрпункт (вөрпунктса начальнік Безносіков), кодлөн тајд-жө лун кежлө тыртөма пөрөдчөмын 91 прөцент да кыскасөмын 106,1 прөцент вылө. Тајд вөрпунктлы медбур пөрөдчыс-јасөс, кыскасөс-јасөс стахановецјасөс премірујтөм вылө сетөма 1100 шайт сөм.

Мөд места кутө вөрле-зөмын Мажа вөрпункт, кодлөн стахановскөј төлысса вөрлезан планыс тыртөма пөрөдчөмын 93 прөцент, кыскасөмын—105,1, сетөма бура ужалыс-јасөс премірујтөм вылө 800 шайт. Шыладор тыртис пөрөдчөмын 72,1, кыскасөмын—116,3, премірујтөм вылө сетөма 300 шайт. Лөм пөрөдчан план тыртис—81, кыскасөсөмын—126, сетөма премірујтөм вылө 200 шайт. Јурымка пөрөдчөмын тыртис—51, кыскасөмын—94, сетөма премірујтөм вылө 200 шайт.

Вөрпунктјас пыс колччө бөрө Пажга вөрпункт. (Начальнікыс І. Безносіков). Март 10-дд лун кежлө тыртөма—стахановскөј төлысын сетөм вөрлезан план—пөрөдчөм куза 80,8, кыскасөмын 84,8 прөцент вылө. Вөрлезыс-стахановец-јасөс премірујтөм вылө сетөма 400 шайт.

Вөрпунктса вескөдлыс-јас возө сүвтө мог—стахановскөј төлысын шөддөдм өд-јас, ордјысөм закрепітны да нөшта бурмөдны ужсө сіз, медем первој кварталса план тыртны содтөддн срокис возжык.

1871 воа Парижскөй Коммунаса коммунарјаслөн тп-јас.

„Комі АССР-са Верховнӧй Сӧветӧ бӧрӧсӧмӧс ӧылыс“ положенӧе ынсӧдӧм ӧылыс

Комі АССР-са X-ӧд созыва Исполком VIII-ӧд пленумлӧн шудм

Комі Автономнӧй Сӧветскӧй Социалистическӧй Республикаса Исполнителнӧй Комитет шуд:

Ынсӧдны Комі Автономнӧй Сӧветскӧй Социалистическӧй Республикаса Верховнӧй Сӧветӧ бӧрӧсӧмӧс ӧылыс положенӧе

Комі АССР Исполкома председателлыс обязанностӧс кудыс I. КЫЗЛУРОВ.

Комі АССР Исполкома секретарлыс обязанностӧс кудыс ФІЛППОВ.

1938 во март 12 лун.

Комі АССР-са Верховнӧй Сӧветӧ бӧрӧсӧмӧс ӧылыс положенӧе

I-ӧй глава

Бӧрӧсан ӧистема

1-ӧй статта. Комі АССР-са Конституциӧа 105-ӧд статта подув ылын Комі АССР-са Верховнӧй Сӧветӧ депутатасӧс бӧрӧсӧмӧс нудсӧбны бӧрӧсысӧсӧн всеобщӧй, равнӧй да векыд бӧрӧсан права подув ылын гусӧн гӧлдсудтӧмӧн.

2-ӧй статта. Комі АССР-са Конституциӧа 106-ӧд статта подув ылын депутатасӧс бӧрӧсӧмӧс всеобщӧй: Комі АССР-са став гражданадӧн, кодӧаслы тырӧс 18 арӧс, најӧ расӧвӧй да националнӧй принадлежност ылӧ, вероисповеданиӧе, образователнӧй ценз, оседлоост, социалнӧй просхожденӧе, имущественнӧй положенӧе да возрӧа деӧателност ылӧ вӧдӧдтӧг ем право участвудтны депутатасӧс бӧрӧсӧмӧс да лоны бӧрӧсӧмӧс Комі АССР-са Верховнӧй Сӧветӧ, јӧјӧас кынӧи да јӧз кынӧи, кодӧасӧс судитӧма суддӧн бӧрӧсан правоасӧс

лӧшитӧмӧн.

3-ӧй статта. Комі АССР-са Конституциӧа 107-ӧд статта подув ылын депутатасӧс бӧрӧсӧмӧс равнӧй: быд. гражданадӧн ем ӧти гӧлдс; став гражданаыс бӧрӧсӧмӧн участвудтны ӧткоӧ основаниӧеас ылын.

4-ӧй статта. Комі АССР-са Конституциӧа 108-ӧд статта подув ылын нывбабајас ползудтӧны бӧрӧсан да бӧрӧсӧмӧн лоан праводн мужчинајаскӧд ӧткоӧа.

5-ӧй статта. Комі АССР-са Конституциӧа 109-ӧд статта подув ылын граждана, кодӧас состоитӧны Краснӧй Армија радӧасын, ползудтӧны бӧрӧсан да бӧрӧсӧмӧн лоан праводн став гражданакӧд ӧткоӧа.

6-ӧй статта. Комі АССР-са Конституциӧа 113-ӧд статта подув ылын бӧрӧсӧмӧс дырӧи кандидатас выставлајтӧны бӧрӧсан округјас сертӧи.

II-ӧй глава

Бӧрӧсысӧсӧн списокас

7-ӧй статта. Карјасын бӧрӧсысӧсӧн списокас лӧсӧдӧны ужалыс јӧз депутатас карса Сӧветӧн, а ӧиктса местајасын—ужалыс јӧз депутатасӧн ӧиктса (деревнаса) Сӧветӧн.

8-ӧй статта. Бӧрӧсысӧсӧн списокас пьртсӧны став граждана, кодӧасӧн ем бӧрӧсан право да кодӧас олӧны (пыр либӧ временнӧ) списокас лӧсӧдӧг кежлӧ тајӧ Сӧвет терригоріја ылын, кодӧаслы бӧрӧсан лун кежлӧ тырӧс 18 арӧс.

9-ӧй статта. Бӧрӧсысӧсӧн списокас ӧз пьртсыны јӧз, кодӧасӧс лӧшитӧма бӧрӧсан правоасӧс судейнӧй приговорјас сертӧи бӧрӧсан правоасӧс лӧшитӧм куза приговорын урчитӧм став срок чжыс, а сӧз-жӧ јӧз, кодӧасӧс признајтӧма закондн лӧсӧдӧм лӧрадӧкдн јӧјӧасӧн.

10-ӧй статта. Бӧрӧсысӧсӧн списокас лӧсӧдӧсны быд бӧрӧсан участокын алфавитнӧй лӧрадӧкдн ов, ным, вич, арлыд да бӧрӧсысӧсӧн олан места индӧмдн да кырмаводны ужалыс јӧз депутатас Сӧветса председателдн да секретардн.

11-ӧй статта. Бӧрӧсысӧсӧн лӧсӧдӧсны ӧз вермы лоны пьртӧма ӧтыкыс унжык бӧрӧсан списокӧс.

12-ӧй статта. Бӧрӧсысӧсӧн списокас, кодӧас (бӧрӧсысӧсӧн) состоитӧны

воинскӧй частӧасын да војсковӧй сојединениӧеасын, лӧсӧдӧсны командованиӧеон командирдн да војеннӧй комиссардн кырымалӧмдн. Став мукӧд војеннӧй служашщӧјас пьртсӧны бӧрӧсысӧсӧн списокас олан места сертӧи ужалыс јӧз депутатасӧн соответствуджущӧй Сӧветјасӧн.

13-ӧй статта. Бӧрӧсысӧсӧн списокас избирателнӧй участокјасын, кодӧас лӧсӧдӧсны болничаясын, рӧдӧилнӧй керкајасын, санаторіјајасын да мукӧд лечебнӧй учрежденӧеасын, составлајтсӧны кыдӧи висыс граждана ылӧ, сӧзӧи медицинскӧй персонал ылӧ, кодӧас сулалӧны дежурство ылын бӧрӧсӧмӧс лунд.

Бӧрӧсӧмӧсӧн ӧз вермыны примӧтны участӧе висысӧсӧн, кодӧас находитӧны скарлатинознӧй да дифтеріјнӧй ӧдделениӧеасын.

14-ӧй статта. Бӧрӧсӧмӧсӧн јӧз 30 лун возжык ужалыс јӧз депутатасӧн Сӧвет став јӧзӧс тӧдмӧдӧм могыс ӧшӧдалӧ бӧрӧсысӧсӧн списокас либӧ обеспечивајтӧ бӧрӧсысӧсӧн лӧсӧдӧсны тӧдмасын тајӧ списокаснас Сӧвет помещениӧеон.

15-ӧй статта. Бӧрӧсысӧсӧн списокасӧн подлӧнныкыс вӧсӧд ужалыс јӧз депутатас соответствуджущӧй Сӧветын да воинскӧй

частын либӧ војсковӧй сојединениӧеон.

16-ӧй статта. Бӧрӧсысӧсӧн списокас јӧзӧдан да бӧрӧсан лун костын бӧрӧсысӧсӧн ассыс олан места сӧ вежӧдн ужалыс јӧз депутатасӧн Сӧвет, код улын сӧдӧ овлис, сертӧ сылы Централнӧй избирателнӧй комиссијадн лӧсӧдӧм форма сертӧи „гӧлдсудтан право ылӧ удостоверениӧе“ да пасӧд бӧрӧсысӧсӧн списокӧс—„мунис“; оланін ылӧ местаын—пыр либӧ временнӧ оланін местаын—бӧрӧсыс пьртсӧ бӧрӧсысӧсӧн списокӧс личнӧй удостоверениӧе петкӧдлӧм бӧрын, а сӧз-жӧ „гӧлдсудтан право ылӧ удостоверениӧе“ петкӧдлӧм бӧрын.

17-ӧй статта. Бӧрӧсысӧсӧн списокас неправилност ӧылыс (списокјасӧ суртӧм, списокасыс исклучитӧм, ов, ным, вич зугдм, списокасӧ бӧрӧсан правоасыс лӧшитӧм јӧзӧс неправилнӧја суртӧм) шыӧдчыс сетсӧны ужалыс јӧз депутатасӧн Сӧветӧ, кодӧи јӧзӧдӧс списокӧс.

18-ӧй статта. Ужалыс јӧз

депутатас Сӧветдн исполнителнӧй комитет бӧрӧсысӧсӧн списокасын неправилност ӧылыс быд шыӧдчыс обязан видлавны кујӧм лунја срокдн.

19-ӧй статта. Бӧрӧсысӧсӧн списокас неправилност ӧылыс шыӧдчыс видлавлӧм бӧрын, ужалыс јӧз депутатас Сӧветдн исполнителнӧй комитет обязан либӧ пьртны бӧрӧсысӧсӧн списокӧс колана веккӧдӧмјас, либӧ сетны шыӧдчыслы писменнӧй справка сылыс шыӧдчысӧс могмӧдтӧм помкајас ӧылыс; ужалыс јӧз депутатас Сӧветдн решениӧекӧд сӧгласитчытӧм дырӧи шыӧдчыс вермӧ сетны норасӧм народнӧй суддӧ.

20-ӧй статта. Народнӧй суд кујӧм лунја срокдн објазан видлавны списокасын неправилност ылӧ норасӧм восса судейнӧй заседаниӧе ылын шыӧдчысӧс да Сӧветса представителӧс корӧмын да ассыс решениӧесӧ пьрыс-пыр јубртны кыз шыӧдчысӧлы, сӧзӧи Сӧветлы. Народнӧй суддӧн решениӧеыс окончателнӧй.

300 мортыс не ешажык, сӧдӧ случајасын, кор тащӧм ӧиктјасысӧн бӧрӧсан участок центрӧд расстојаниӧеыс вевтыртӧ 10 километр, вермасын котыртсыны торја бӧрӧсан участокјас.

29-ӧй статта. Ылі районјасын, кӧни унжыкыс поснӧи ӧиктјас, поӧд котыртавны бӧрӧсан участокјас 100 морт олысыс не ешажык лӧдӧн. Војвывса торја районјаслы Комі АССР Верховнӧй Сӧвет Президиум разрешитӧмдн лезсӧ котыртны бӧрӧсан участокјас 100 мортыс ешажык, но 50 мортыс не ешажык олысӧн.

30-ӧй статта. Карјас, рабочӧй посолокјас, а сӧз-жӧ ӧиктјас да ӧиктсӧветдн терригоріја, кӧни лӧдӧсӧд 2.000 олысыс унжык, јуксӧны бӧрӧсан участокјас ылӧ, ӧти бӧрӧсан участок ылӧ 1.500—2.500 морт арталӧмдн.

31-ӧй статта. Воинскӧй частјас да војсковӧй сојединениӧеас лӧсӧдӧны торја бӧрӧсан участокјас 50-ыс не ешажык да 1.500-ыс не унжык бӧрӧсысӧсӧн лӧдӧн, кодӧас пьртны бӧрӧсан округӧ частӧн либӧ војсковӧй сојединениӧеон сулалан места сертӧи.

32-ӧй статта. Болничаясын, рӧдӧилнӧй керкајасын, санаторіјајасын, инвалидјаслӧн керкајасын, кӧни 50-ыс не ешажык бӧрӧсысӧс, котыртсӧны торја бӧрӧсан участокјас.

Некымын корпуса болничаясын лезсӧ бӧрӧсан участокјас лӧсӧдӧм торја корпусасын на пӧвсыс быдын 50 бӧрӧсысӧс не ешажык дырӧи.

Болничаясын да мукӧд лечебнӧй учрежденӧеасын, кӧни торја бӧрӧсан участокјас ӧз котыртсыны, лезсӧ бӧрӧсан бӧуллетенјас примӧтӧм самӧй болничаясас да лечебнӧй учрежденӧеасас бӧрӧсан комиссијајасса торјӧдӧм шленјасӧн. Сӧдӧ случајасас болничаяс снабжајтсӧны торја избирателнӧй јашщӧкјасдн.

33-ӧй статта. Суднојас, кӧни бӧрӧсысӧсӧн лӧдӧныс 25-ыс не ешажык да кодӧас бӧрӧсан лунјасӧ плаваниӧеыс, вермӧны лӧсӧдӧны торја бӧрӧсан участокјас, кодӧас пьртны бӧрӧсан округјасӧ судносӧ прӧпшитӧм места сертӧи.

III-ӧй глава

Комі АССР-са Верховнӧй Сӧветӧ бӧрӧсӧмӧс куза бӧрӧсан округас

21-ӧй статта. Комі АССР-са Конституциӧа 22-ӧд статта подув ылын Комі АССР-са Верховнӧй Сӧвет бӧрӧсӧд Комі АССР-са гражданадн бӧрӧсан округјас сертӧи.

22-ӧй статта. Комі АССР-са Верховнӧй Сӧветӧ бӧрӧсӧмӧс куза бӧрӧсан округ лӧсӧдӧм тащӧм принцип сертӧи: 4.000 населениӧе—округ ылӧ. Комі АССР-са Верховнӧй Сӧветӧ бӧрӧсӧмӧс куза быд бӧрӧсан округ мӧдӧдӧ ӧти

депутатӧс.

23-ӧй статта. Комі АССР-са Верховнӧй Сӧветӧ бӧрӧсӧмӧс куза бӧрӧсан округјас лӧсӧдӧм нудсӧд Комі АССР Верховнӧй Сӧвет Президиумдн.

24-ӧй статта. Комі АССР-са Верховнӧй Сӧветӧ бӧрӧсӧмӧс куза бӧрӧсан округјаслӧн список јӧзӧдӧд Комі АССР Верховнӧй Сӧвет Президиумдн ӧтщӧщ бӧрӧсӧмӧсӧн лун урчитӧмкӧд.

IV-ӧй глава

Бӧрӧсан участокјас

25-ӧй статта. Бӧрӧсан бӧуллетенјас примӧтӧм могыс да гӧлдсӧс лӧдӧдӧм могыс Комі АССР-са Верховнӧй Сӧветӧ бӧрӧсӧмӧс куза бӧрӧсан округјас пьрыс карјаслӧн да районјаслӧн терригоріјаыс јуксӧд бӧрӧсан участокјас ылӧ.

26-ӧй статта. Бӧрӧсан участокјас лӧсӧдӧм нудсӧд карјасын ужалыс јӧз депутатаслӧн карса Сӧветјасдн, а ӧиктса местајасын—ужалыс јӧз депутатаслӧн районнӧй Сӧветјасдн.

27-ӧй статта. Бӧрӧсан

участокјас лӧсӧдӧм нудсӧд бӧрӧсӧмӧсӧд 45 луныс не сорӧнжык.

28-ӧй статта. Ӗиктсӧветдн терригоріја, кӧни лӧдӧнысӧд кык сурсыс не унжык олыс, составлајтӧ, кыдӧи правилӧ, ӧти бӧрӧсан участок; быд ӧиктын, деревнаын, кӧни лӧдӧнысӧд 500-сан, но 2.000-ыс не унжык олыс, котыртсӧ торја бӧрӧсан участок.

Ӗиктјасын, либӧ ӧиктјас группын, кӧни олысӧсыс 500 мортыс ешажык, но

(Воӧд вӧдӧд 3-ӧд листӧ.)

Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас җылыө положеніе

V-öд глава

Избирательнöй комиссияҗас

34-öд статья. Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас куза Центральнöй избирательнöй комиссия лөсөдөб общественној организацијаҗас да ужалыс јөз обществоҗас да представителҗас да вынөдөб Комі АССР Верховној Сöвет Президиумдн өтшөщ бөрҗыөмҗаслыс лун јөздөмкөд.

35-öд статья. Центральнöй избирательнöй комиссия лөсөдөб председател, председателөс вежыс, секретар да 8 шлен составын.

36-öд статья. Центральнöй избирательнöй комиссия:

а) виөдөб Комі АССР-са став территория вылын бөрҗыөмҗас мунгөн „Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас җылыө положеніе“ стөча оломө пөртөм бөрсә;

б) видлалө избирательнöй комиссияҗаслөн неправилнöй действијеҗас вылө норасөмҗас да вөчө норасөмҗас куза окончательнöй решеніеҗас;

в) лөсөдөб печатҗаслыс, избирательнöй јашщикҗаслыс образецҗас, „гөлдөсуҗтан право вылө удостовереніеҗас“ форма, избирательнöй бюллетенҗаслыс да налы конвертҗаслыс форма да рөм, бөрҗыөмҗас списоклыс форма, гөлдөсҗас лыдөбөм куза протоколҗаслыс форма, бөрҗөм җылыө удостовереніеҗаслыс форма;

г) регистрируөтө Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗөм депутатҗасөс;

д) сдәјтө бөрҗыөмҗас куза фелопроизводство Комі АССР-са Верховној Сöветлөн мандатнöй комиссияҗалы.

37-öд статья. Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас куза бид избирательнöй округын лөсөдөб Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас куза Округнöй избирательнöй комиссия.

38-öд статья. Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас куза Округнöй избирательнöй комиссияҗас лөсөдөбны общественној организацијаҗас да ужалыс јөз обществоҗас да представителҗас да вынөдөбны Комі АССР-са Верховној Сöвет Президиумдн бөрҗыөмҗасөз 55 луныс не сорөнҗык.

39-öд статья. Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас куза Округнöй избирательнöй комиссия лөсөдөб председател, председателөс вежыс, секретар да 6 шлен составын.

40-öд статья. Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас куза Округнöй избирательнöй комиссия:

а) виөдөб ужалыс јөз депутатҗас Сöветса соответствующөй исполнителнöй комитетҗасдн бөрҗыөмҗас куза аскадын кыртөм бөрсә;

б) лөсөдөб бөрҗыөмҗас куза участоҗаслыс пөрадковдөй номерҗас;

в) виөдөб бөрҗыөмҗаслыс списокҗас аскадын лөсөдөм да став јөзлы төдөмөз на јөс вәјөдөм бөрсә;

г) регистрируөтө Комі АССР-са Конституцијалыс да „Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас җылыө положеніеҗас“ требованіеҗас соблудәјтөмөн Комі АССР-са Верховној Сöветö депутатөн выставитөм кандидатҗасөс;

д) снабжәјтө Участковдөй избирательнöй комиссияҗасөс лөсөдөб формаа избирательнöй бюллетенҗасдн да конвертҗасдн;

е) нуөдөб гөлдөсҗас лыдөбөм да устанавливәјтө округ куза бөрҗыөмҗаслыс результатҗас;

ж) мөдөдөб Центральнöй избирательнöй комиссияҗалы бөрҗыөмҗас куза фелопроизводство;

з) бөрҗөм депутатлы сетө бөрҗөм җылыө удостовереніе.

41-öд статья. Участковдөй избирательнöй комиссияҗас лөсөдөбны общественној организацијаҗас да ужалыс јөз обществоҗас да представителҗас да вынөдөбны карҗасын ужалыс јөз депутатҗаслөн карса Сöветҗасдн, а сиктса местаҗасын—ужалыс јөз депутатҗаслөн районнöй Сöветҗасдн—бөрҗыөмҗасөз 40 луныс не сорөнҗык.

42-öд статья. Участковдөй избирательнöй комиссия лөсөдөб председател, председателөс вежыс, секретар да 2—6 шлен составын.

43-öд статья. Участковдөй избирательнöй комиссия:

а) примитө бөрҗыөмҗас куза участок куза избирательнöй бюллетенҗас;

б) Комі АССР-са Верховној Сöветлөн депутатҗасөс бид кандидат куза нуөдөб гөлдөсҗас лыдөбөм;

в) мөдөдөб бөрҗыөмҗас куза фелопроизводство Округнöй избирательнöй комиссияд.

44-öд статья. Заседаніеҗасыс Центральнöй избирательнöй комиссиядн, Округнöй да Участковдөй избирательнöй комиссияҗаслөн лыдөбөбны дейстvitелнөй, на вылын-кө участвүөтөны комиссияҗас общөдөй составыс җынҗыс унҗыкөн.

45-öд статья. Избирательнöй комиссияҗасын став вопросҗасыс решәјтөбны гөлдөсҗаслөн прөстөдөй болшинствөдн; өтмында гөлдөс дырҗи—председателдн гөлдөсыс сетө перевес.

46-öд статья. Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас нуөдөмкөд јитчөм рөсөдөкҗас вөчөдөны государство щөт вылө.

47-öд статья. Центральнöй избирательнöй комиссия, Округнöй да Участковдөй избирательнöй комиссияҗас имөйтөны асыныс печат Центральнöй избирательнöй комиссиядн лөсөдөб образец сертi.

VI-öд глава

Комі АССР Верховној Сöветса депутатҗасө кандидатҗасөс выставлајтан пөрадок

48-öд статья. Комі АССР-са Верховној Сöветö кандидатҗасөс выставлајтан право обеспечивәјтөб общественној организацијаҗаслы да ужалыс јөз обществоҗаслы—Комі АССР-са Конституција 113-öд статья подув вылын: коммунистическөй партијнөй организацијаҗаслы, профессиональнөй сојузҗаслы, кооперативҗаслы, томјөз организацијаҗаслы, культурнөй обществоҗаслы да мукөд организацијаҗаслы, кодҗасөс регистрируөтөма закондн лөсөдөм пөрадокөн.

49-öд статья. Кандидатҗасөс выставлајтан правоөртөны оломө общественној организацијаҗаслөн да ужалыс јөз обществоҗаслөн кыз республиканскөй органҗас, сиз i районнöй органҗас, сиз-жө i предприяҗијеҗасын рабочөдҗаслөн да служашщөдҗаслөн, воинскөй частҗасын—красноармеецҗаслөн общөдөй собрәнiеҗас, а сиз-жө i колхозҗасын крөстәналдн, совхозҗасын—совхозҗасла рабочөдҗаслөн да служашщөдҗаслөн общөдөй собрәнiеҗас.

50-öд статья. Депутатҗасө кандидатҗасөс оз вермыны лоны Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас куза Округнöй избирательнöй комиссияҗасла шленҗасдн, а сиз-жө сиз округса Участковдөй избирательнöй комиссияҗасла шленҗасдн, көни најөс выставитөма депутатö кандидатөн.

51-öд статья. Бөрҗыөмҗасөз 30 луныс не сорөнҗык, став общественној организацијаҗас лөбөб ужалыс јөзлөн обществоҗас, кодҗас выдвигәјтөны Комі АССР Верховној Сöветса депутатö кандидатҗасөс, обҗазанөс регистрируөтөны депутатҗасө кандидатҗасөс Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас куза соответствующөдөй Округнöй избирательнöй комиссияҗаын.

52-öд статья. Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас куза Округнöй избирательнöй комиссияҗас обҗазанөс регистрируөтөны Комі АССР Верховној Сöветса депутатҗасөс став кандидатҗасөс, кодҗасөс выставитөма общественној организацијаҗасдн да ужалыс јөз обществоҗасдн Комі АССР-са Конституцијалыс да „Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас җылыө положеніеҗас“ требованіеҗасөс соблудәјтөмөн.

53-öд статья. Общественној организација лөбөб ужалыс јөзлөн общество, кодҗас выдвигәјтөны кандидатöс Комі АССР Верховној Сöветса депутатö, обҗазанөс представитөны Округнöй избирательнöй комиссияд тащөм документҗас:

а) собрәнiеҗыс лөбөб заседаніеҗыс, кодi выдвинөтiс депутатö кандидатöс, президиумеа шленҗасдн кы-

рымалөм протокол, налыс арлысөб, оланинсө, кандидатöс выдвинөтөс организацијалыс нимсө индөмөн, депутатö кандидатöс выдвинөтөс собрәнiеҗыс лөбөб заседаніеҗыс местасө, кадсө да участникҗаслыс лыдөс индөмөн, протоколын сиз-жө колө лоны индөма депутатö кандидатлыс ов, ним, вич, сылыс арлыс, оланин, партијност, занәтије;

б) депутатö кандидатлыс шыөдчөм тајд избирательнöй округ куза сизөс выставитөс организацијаҗасан баллотирүөтчыны сыөн сөгласитчөм җылыс.

54-öд статья. Комі АССР Верховној Сöветса депутатö кандидат вермас гөлдөсуҗтсыны сөмын өтi округын.

55-öд статья. Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас куза Округнöй избирательнöй комиссиялөн депутатö кандидатöс регистрируөтөны өткажитөм вермас лоны обжалүөтөма кыз лунҗа срокөн Центральнöй избирательнöй комиссияд, кодлөн решеніеҗыс окончательнөй.

56-öд статья. Комі АССР Верховној Сöветса депутатö регистрируөтөм кандидатлөн ов, ним, вич, арлыс, занәтије, партијност да кандидатöс выдвинөтөс общественној организацијалөн ним јөздөсө Округнöй избирательнöй комиссиядн бөрҗыөмҗасөз 25 луныс не сорөнҗык.

57-öд статья. Комі АССР Верховној Сöветса депутатҗасө регистрируөтөм став кандидатҗасөсө быт колө пыртны избирательнöй бюллетенд.

58-öд статья. Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас куза Округнöй избирательнöй комиссияҗас обҗазанөс Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗасөз 15 луныс не сорөнҗык печатајтны да мөдөбавны став Участковдөй избирательнöй комиссияҗаслы избирательнöй бюллетенҗас.

59-öд статья. Избирательнöй бюллетенҗас печатајтөбны соответствующөдөй избирательнöй округса населеніе кывҗас вылын.

60-öд статья. Избирательнöй бюллетенҗас печатајтөбны Центральнöй избирательнöй комиссиядн лөсөдөб форма сертi да сымында, медым обеспечитны бид бөрҗыөмҗасөс избирательнöй бюллетенҗасдн.

61-öд статья. Бид организацијалы, кодi выставитөс кандидатöс, кодөс регистрируөтөма Округнöй избирательнöй комиссиядн, кыз i Комі АССР-са бид граждәнинлы, обеспечивәјтөб тајд кандидат вөснамс собрәнiеҗас вылын, печатын да мукөд ногөн беспрепәтствөннөја агитирүөттан право 96-öд статья сертi.

VII-öд глава

Гөлдөсуҗтан пөрадок

62-öд статья. Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас нуөдөбны өтi лундн—кодi общөдөй став Комі АССР-лы.

63-öд статья. Комі АССР-са Верховној Сöветö бөрҗыөмҗас лун урчитсө Комі АССР Верховној Сöвет Президиумдн бөрҗыөмҗас срокө кыз төлыс дорыс не сорөнҗык. Бөрҗыөмҗас нуөдөбны ужавтөм лунд.

64-öд статья. Бөрҗыөмҗасөз бөрҗа 20 лун чөжыс Участковдөй избирательнöй комиссия бидлун јөздөб лөбөб кыз-кө мөд ногөн паскыда јүөртө бөрҗыөмҗаслы бөрҗыөмҗас лун җылыс да бөрҗыөмҗас места җылыс.

65-öд статья. Бөрҗыөмҗаслөн гөлдөсҗас сетөм нуөдөсө бөрҗыөмҗас лунд 6 час асысан 12 час вөјөз местнөй кад сертi.

66-öд статья. Бөрҗыөмҗас лунд 6 час асылын Участковдөй избирательнöй комиссия председател комиссияҗас мукөд шленҗаскөд өтшөщ прөверәјтө избирательнöй јашщикҗас да лөсөдөб форма сертi составтөм бөрҗыөмҗас списоклыс емлун, код бөрын пөдлалө да печатајтө комиссия печатдн јашщикҗас да корө бөрҗыөмҗасөс заводитны сөгавны гөлдөсҗас.

67-öд статья. Бид бөрҗыөмҗас гөлдөсуҗтө ачыс, сымогыс гөлдөсуҗтөм вылө лөсөдөб помещеніеҗөд лөктөмөн, да бөрҗыөмҗасдн гөлдөсҗасөс сетөмыс нуөдөсө избирательнöй јашщикө избирательнöй бюллетен лөзөмөн, кодөс печатајтөма конвертө.

68-öд статья. Бөрҗыөмҗас нуөдөм вылө индөм помещеніеҗын торјөдөсө бюллетенҗас заполнитөм вылө торҗа комната, көни гөлдөсуҗтигөн запрешщәјтөс овны кодi көт сизөс ез вөв, сы лыдын i Участковдөй избирательнöй комиссияҗасла шленҗаслы, гөлдөсуҗтысҗаслы кынҗи; бюллетенҗас заполнәјтөм могыс өтпырјө кымынкө бөрҗыөмҗасөс комнәтәд лөзигөн, сизөс колө оборудүөтны перегородкаҗасдн лөбөб ширмаҗасдн бөрҗыөмҗасөс өтпырјө лөзан лөд сертi.

69-öд статья. Избирательнöй помещеніеҗөд воыс бөрҗыөмҗас петкөдлө Участковдөй избирательнöй комиссияҗас секретарлы лөбөб шленлы лөбөб паспорт, лөбөб колхознөй кнѳжка, лөбөб профсоюзнөй билет, лөбөб личностлыс мукөд удостовереніеҗас да, бөрҗыөмҗасөс список сертi прөверитөм да бөрҗыөмҗаслөн список пасјөм бөрын, пөлучәјтө лөсөдөб образеца избирательнöй бюллетен да конверт.

70-öд статья. Јөз вылө, кодҗас бөрҗыөмҗас помещеніеҗөд воисны „гөлдөсуҗтан право вылө удостоверені-

(Вөзө виөдә 4-öд алектө)

